

**Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu Tasarısı ve Adalet,
Anayasa ve Millî Savunma, İçişleri ve Dışişleri Komisyonları
Raporları. (1/654)**

TC

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi Başkanlığı

Sayı : K.K.T.D.

18/101 - 750/03131

22 Mart 1983

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 11.3.1983 tarihinde kararlaştırılan «Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu Tasarısı» ile gerekçesi ilişik olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülend ULUSU

Başbakan

TOPLANTI VE GÖSTERİ YÜRÜYÜŞLERİ KANUNU GEREKÇESİ

I. — GENEL GEREKÇE

Belirli konular üzerinde halkı aydınlatmak, etkilemek ve bir kamuoyu yaratmak suretiyle o konuyu benimsetmek için toplantılar ve yürüyüşler düzenlemek hakkı insanların temel hak ve hürriyetleri arasında yer almaktadır. Bu hak ve hürriyet Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde güvence altına alınmış ve hemen hemen bütün demokratik anayasalarda benimsenmiştir. Gene, bütün anayasalar toplantı ve yürüyüşün silahlı saldırı yapılmaması şartını bu hakkın ayrılmaz bir ilkesi olarak vurgulamışlardır.

Bu bakımdan toplantı ve gösteri yürüyüşü hak ve hürriyetini kamu düzenini sarsmadan kullanılmasını sağlamak için bu hakkın ancak kanunla düzenleneceği ve sınırlanabileceği gene modern anayasalarca benimsenmiş temel ilkelere birisi olmuştur.

Türk Anayasa düzeni de ikinci meşrutiyetten beri toplantı ve gösteri yürüyüşü hak ve hürriyetini benimsemiş ve bu, çeşitli kanunlarla düzenlenmiştir. İkinci meşrutiyet döneminde kabul edilen Tecemmuat Kanunu ile İçtimaatı Umumiye Kanunu 40 yıl kadar yürürlükte kalmış olup yerini 1950'den sonra çıkarılan 6761 sayılı (Toplantılar ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na bırakmıştır. Bu kanunda on yıl kadar uygulandıktan sonra demokratik gelişmeye paralel olarak ve 1961 Anayasasının 28 inci maddesine uyularak kabul edilen 1963 tarihli ve 171 sayılı (Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Hürriyeti Hakkında Kanun)a yerini bırakarak yürürlükten kalkmıştır.

Bu (171 Sayılı) Kanun da on yıl kadar uygulandıktan sonra birçok boşluklarından yararlanılarak bazen kötüye kullanıldığı ve böylece kamu düzeninin bozulmasına yol açtığı görülerek 1973 yılında 1742 sayılı Kanunla (8) maddesi değiştirilerek yeniden düzenlenmişse de bu değişiklikler Anayasa Mahkemesince şekil yönünden iptal edilmiştir. Bunun üzerine 1976 yılında 1932 sayılı Kanunla yeniden bazı maddeleri değiştirilmiş ve fakat bu değişiklikler de Anayasa Mahkemesince kısmen iptal edilmiştir.

Böylece 171 sayılı Kanunun uygulanmasında görülen aksaklıklar, boşluklar ve kötüye kullanmalar kamu düzenini geniş ölçüde ihlal etmiş ve günlük hayatı felce uğratmak suretiyle idareyi ve zabıtayı çok meşgul etmiş ve yıpratmıştır.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı 7.11.1982 günü halk oylaması ile kabul edilen 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 34 üncü maddesi ile yeniden düzenlenmiş bulunmaktadır.

Bu düzenlemelerde :

Düşünceyi açıklama hürriyetinin icrası niteliğindeki diğer bir hak da kişilerin bir araya gelerek toplantı ve ya gösteri yürüyüşü düzenleyebilmeleri hakkıdır. Bu hürriyetin de mevcudiyeti, toplantı yahut gösteri yürüyüşünün izin şartına bağlanmamasını gerektirmektedir. Toplantı veya gösteri yürüyüşünün silâhsız ve saldırsız olması bu hakkın kullanılabilmesinin ilk şartı olduğu gerekçesiyle :

«Herkes, önceden izin almadan, silâhsız ve saldırsız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.»

Şeklinde maddenin 1 inci fıkrası ile hüküm altına alınmış bulunmaktadır.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına özel sınırlama getirilerek maddenin 2 nci fıkrası :

«Şehir düzeninin bozulmasını önlemek amacıyla yetkili idarî merci, gösteri yürüyüşünün yapılacağı yer ve güzergâhı tespit edebilir.»

Şeklinde düzenlenmiştir.

Maddenin 3 üncü fıkrası

«Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir.»

Hükümünü taşımaktadır. Yani hakkın kullanılması bir kanunî düzenlemeye bağlanacaktır.

Maddenin 4 üncü fıkrası :

«Kanunun gösterdiği yetkili merci, kamu düzenini ciddi şekilde bozacak olayların çıkması veya millî güvenlik gereklerinin ihlal edilmesi veya Cumhuriyetin ananitetliklerini yok etme amacını güden fiillerin işlenmesinin kuvvetle muhtemel bulunması halinde belirli bir toplantı ve gösteri yürüyüşünü yasaklayabilir veya iki ay aşmamak üzere erteleyebilir. Kanunun, aynı sebeplere dayalı olarak bir il'e bağlı ilçelerde bütün toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yasaklanmasını öngördüğü hallerde bu süre üç ayı geçemez.»

Hükümünü ihtiva etmektedir. Fıkra ile belirtilen durumlarda belirli bir toplantı ve gösteri yürüyüşünün yasaklanabileceği; aynı sebeplere dayalı olarak bir il'e bağlı ilçelerde kanunun öngördüğü hallerde ve yine kanunun üç ayı geçmemek şartıyla tespit edeceği sürede bütün toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yasaklanabileceği belirtilmiştir; Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına özel sınırlama sebepleri getirilmiştir.

Maddenin 5 inci fıkrası

«Dernekler, vakıflar, sendikalar ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları kendi konu ve amaçları dışında toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyemezler.»

Şeklinde. Bu fıkra ile dernekler, vakıflar, sendikalar ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının söz konusu hakları kullanmaları kendi amaçlarıyla sınırlı tutulmuştur. Böylece dernekler, vakıflar, sendikalar ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları kendi konu ve amaçları dışında, toplantı veya gösteri yürüyüşü düzenlemeyecekler yahut kendi konu ve amaçları dışında bir toplantı veya gösteri yürüyüşüne katılamayacaklardır. Bu fıkra mezkûr kuruluşların faaliyetlerinin seçilen amaç sınırları içinde tutma arzusunun başka bir ifadesini teşkil etmektedir.

Bir taraftan yukarıda belirtilen sakıncaları gidermek ve diğer taraftan Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 13 ve 34 üncü maddesinin öngördüğü ilkeler doğrultusunda düzenleme yapabilmek için yeni bir «Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu» Tasarısı hazırlanmıştır.

II. — MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu maddeyle Kanunun amacı belirlenmiştir.

Madde 2. — Kanunun kapsamı bu maddeyle açıklanmıştır.

Madde 3. — Bu maddeyle Kanunda geçen deyimlerden toplantı, gösteri yürüyüşü, Mahallin en büyük mülkî amiri, Mahallin en büyük güvenlik amirinin tanımları yapılmıştır.

Madde 4. — Maddede kanunların suç saymadığı konularda silâhsız ve saldırsız olarak toplantı ve gösteri yürüyüşü yapmanın bu kanun hükümleri dairesinde serbest olduğu, yabancıların karşılıklılık esaslarına göre hükümetin izniyle bu haktan yararlanabilecekleri hükme bağlanmaktadır.

Madde 5. — Madde ile bu kanun kapsamına giren toplantı ve gösteri yürüyüşü mahiyetinde ve niteliğinde olmayan bazı haller istisna edilerek çıkabilecek anlaşmazlıklar önlenmek istenmiştir. Ancak zaman zaman ideolojik istismar konusu yapıldığı görülmüş olan cenaze törenleriyle bñzerlerinin kötüye kullanılmasını önlemek için maddenin (b) fıkrasında bu istisnaların yalnız kendi kural ve sınırları içerisinde kalmaları esası getirilmiştir.

Madde 6. — Maddede seçimlerin başlangıç tarihinden itibaren yapılacak toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin seçim mevzuatıyla düzenlenmesi uygun görülmüştür.

Madde 7. — Maddede açık toplantı ve yürüyüş yerlerini belirterek buralarda toplantı ve yürüyüş yapma hakkını objektif esaslara bağlayarak keyfi veya tarafgirce engellemeleri önlemek amacı güdülmüştür.

Madde 8. — Madde ile toplantı ve yürüyüşlerin günün hangi saatlerinde yapılabileceği belirtilmiştir.

Toplantı veya yürüyüşün düzenini sağlamak ve bu yüzden başkalarının ve kamunun rahatsız edilmemesi için böyle bir zaman sınırlamasına lüzum görülmüştür.

Madde 9. — Maddede toplantıların hükümet ve herkes tarafından izlenebilmesi için toplantı yerinin umuma açık yerlerden olduğu belirtilmiştir.

Madde 10. — Maddede toplantının düzen içinde geçmesini ve çıkabilecek olaylarda sorumluların ve sorumluluğun tespitini sağlamak için düzenleme kurulunun en az 7 kişiden oluşması ve medenî hakları kullanma yetkisine ilaveten seçme yeterliliğinin bulunması ve daimî ikâmetgahlarının o yerde olması öngörülmüştür.

Ayrıca suç işlenmesi halinde toplantı veya yürüyüş sorumlularının takipsiz kalmaması, kamu düzeninin bu sebeple bozulmaması ve suç üstü hükümlerinin uygulanabilmesi için yasama ve diplomatik dokunulmazlıkları bulunanlarla haklarında soruşturma ve kovuşturma yapılabilmesi izne bağlı olan kimselerin düzenleme kuruluna katılmaları uygun görülmemiştir.

Madde 11. — Mahallî mülkiye amirliğine bildirim verilmesi süresinin, bildirimin alınması üzerine idarece yerine getirilmesi zorunlu işlerin eksiksiz yapılabilmesi için 72 saat olarak tespiti uygun görülmüştür.

Bildirimin ne suretle verileceği ve neleri kapsayacağı madde metninde açıklanmıştır.

Madde 12. — Düzenleme kurulunun toplantının yapıldığı yerde bulunmaları yükümlülüğünü getirmiştir.

Madde 13. — Toplantı ve gösteri yürüyüşünün bütün sorumluluğunun düzenleme kuruluna yüklenmesi esası getirilmiştir. Böylece muvazaalı veya karışıklık çıkartmaya matuf toplantıların tertiplenmesi önlenmek istenmiş, toplantının huzur ve sükun içinde yapılması ve sorumluların daha iyi belirlenmesi amacı güdülmüştür.

Madde 14. — Maddede hükümet komiserinin toplantının önemine göre 1-3 kişiden oluşturulması ve bunların belirli düzeyde ve yetenekli kamu görevlileri arasından seçilmesi uygun görülmüş, görevin dikkat ve ciddiyet ile ifası için bir taraftan haklı ve geçerli engel olmadıkça görevi yapması zorunluluğu getirilmiştir.

Madde 15. — Hükümet komiserine toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin genellikle resmî tatil günlerinde yapılması göz önüne alınarak, belirli bir ücretin ödenmesi esası kabul edilmiştir.

Madde 16. — Maddede toplantı ve gösteri yürüyüşünün düzenleme kurulunun başvurusu üzerine bir kez geri bırakılabileceği ve bunun süresi düzenlenmiştir.

Madde 17. — Bir il sınırı içinde, aynı günde birden çok toplantı ve gösteri yürüyüşü yapılmak istenmesi halinde valinin güvenliği sağlama amacıyla bunlardan bir kısmını erteleyebileceği, bu ertelemeye müraaat önceliğinin göz önünde tutulacağı ve erteleme azamî süresi düzenlenmiştir.

Madde 18. — Bazı hallerde güvenliği sağlama amacıyla İçişleri Bakanlığının da Toplantı ve Gösteri Yürüyüşlerini erteleyebilecekleri esası kabul edilmiştir. Ertilemede azamî süre ve müraaat önceliği dikkate alınacaktır.

Madde 19. — Anayasanın 13 ncü maddesindeki genel sınırlamalarda göz önünde bulundurularak, Anayasanın 34 üncü maddesinin 4 üncü fıkrasına göre belirli bir toplantı veya gösteri yürüyüşünün yasaklanması veya ertelenmesi halleri düzenlenmiş; bu yasaklama veya ertelemeye vali veya kaymakamın yetkili olduğu belirtilmiştir.

Madde 20. — 17, 18 ve 19 uncu maddelere göre alınan erteleme veya 19 uncu maddeye göre alınan yasaklama kararlarının tebliği ve şekli hükme bağlanmıştır.

Ertelenen toplantı veya gösteri yürüyüşünün tekrar yapılabilmesi esası kabul edilmiştir.

Madde 21. — Anayasanın 13 ve 34 üncü maddesinin 4 üncü fıkrasına göre toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına maddede sayılan sebepler dolayısıyla sınırlama getirilmiş, valiye ilinin tamamında veya bir kısmında bu sebeplere dayalı olarak tüm toplantı ve gösteri yürüyüşlerini üç ayı geçmemek üzere yasaklayabilme yetkisi verilmiştir.

Madde 22. — Maddede gösteri yürüyüşlerinde de bu Kanunun üç ve dördüncü bölümlerindeki hükümlerin uygulanacağı kabul edilmiştir.

Şehir ve kasaba içinde ve dışındaki genel yollarda yapılan veya birden fazla illerden geçen gösteri yürüyüşleri için uyulacak esaslar belirtilmiştir.

Madde 23. — Anayasanın 33, 52, 135 inci maddeleri göz önünde tutularak, Anayasanın 34 üncü maddesinin son fıkrasına göre Dernekler, Vakıflar, Sendikalar ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kendi konu ve amaçları dışında toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyemeyecekleri veya katılamayacakları hüküm altına alınmıştır.

Madde 24. — Maddede toplantı ve yürüyüş yapılması yasak olan yerler açıklanmış, ayrıca trafik düzeninin aksamaması hususu göz önünde bulundurulmuştur.

Madde 25. — Madde ile kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşler birer birer sayılmak suretiyle gerek dağıtma ve gerekse cezaî kovuşturma aşamalarında tereddütlere düşülmemesi sağlanmak istenmiştir.

Madde 26. — Maddede kanunsuz olan veya sonradan kanuna aykırı hale dönüşen toplantıların dağıtılması usul ve şartları açıklanmaktadır. Mahallin en büyük mülkiye amirinin, kanunsuz toplantı ve gösteri yürüyüşünü dağıtmak üzere güvenlik amirini yazılı olarak görevlendirmesi öngörülmekte, ancak acele ve ani hâdiselerde sonradan yazı ile teyit edilmek şartıyla sözlü emirle de görevlendirebilmesi imkânı sağlanmaktadır. Zor kullanma yönteminin güvenlik kuvvetlerinin kendi mevzuatındaki usul ve esaslara tâbi olması uygun görüldüğünden maddeye bu konuda ayrıca bir hüküm konmamıştır.

Madde 27. — Madde suçluların yakalanmasının 26 ncı madde hükümlerine tâbi olmadığını vurgulamaktadır.

Madde 28. — Maddede toplantı ve gösteri yürüyüşü için yapılacak davet ve propaganda alet ve araçlarının tâbi olacağı şartlar ile yasaklamalar belirtilmektedir.

Madde 29. — Madde ile halkı kanunsuz bir yürüyüş veya toplantıya katılmak veya suç işlemeye teşvik ve tahrik etmek yasaklanmıştır.

CEZA HÜKÜMLERİ

Bu bölümde 171 sayılı Kanundaki ifadeler aynen muhafaza edilmiş, 2261 sayılı Kanunla 1980 yılında ceza miktarlarında yapılan yükseltmeler bu maddeye ayrı ayrı işlenmek suretiyle yeniden düzenlenmiştir.

Madde 30. — Madde ile kanunsuz toplantı ve yürüyüşleri düzenleyen veya yönetenler bunlara bilerek katılanların ve kanuna aykırı davranan düzenleme kurulu üyelerinin cezalandırılması öngörülmüştür. Ayrıca resmî görevlilerin görevlerine mani olunması da cezaî müeyyideye bağlanmıştır.

Madde 31. — Maddede kanuna uygun toplantı ve yürüyüşleri engellemek, ihlâl etmek isteyenlerin cezalandırılması hükme bağlanmıştır.

Madde 32. — Madde ile kanuna uygun olarak yapılmakta olan toplantı ve yürüyüşlerde huzur ve sükûnu her ne suretle olursa olsun bozanların cezalandırılması amaçlanmıştır.

Madde 33. — Maddede kanuna aykırı propaganda vasıtalarının hazırlanıp kullanmasını ve suç işlemeye teşvik ve tahrik fiillerinin cezalandırılması hükmü getirilmektedir.

Madde 34. — Maddede kanunsuz başlayan veya sonradan kanuna aykırı hale dönüşen toplantı ve yürüyüşlere silahsız olarak katılıp yapılan ihtar ve ikazlara uymayarak zorla dağıtılanların cezalandırılması amacı güdülmüştür. Bu arada cebir, şiddet, tehdit ve saldırı veya mukavemet gösterenlerin cezalarının artırılması ve görevlilerin de yetki hudutlarını aşarak veya kanun hükümlerine uymayan hareketleri halinde cezaların hafifletilmesi veya kaldırılması ilkesi hükme bağlanmıştır.

Madde 35. — Madde ile toplantı ve yürüyüşe silahlı olarak katılanlara, silâhları ruhsatlı olsa bile ağır cezai müeyyideler konmuştur. Çünkü toplantı ve gösteri yürüyüşünde silah büyük huzursuzluk aracıdır.

Silahlı toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ve hürriyeti hiç bir hukuk düzeninde kabul edilmemiştir.

Madde 36. — Madde ile 29 uncu maddede yasaklara aykırı olarak halkı kanunsuz toplantı ve yürüyüşlere tahrik ve teşvik edenlerle suç ortaklarının cezalandırılması hükme bağlanmıştır.

Madde 37. — Madde bu Kanuna göre işlenen suçlar hakkında süratli bir soruşturma ve kovuşturma usulü benimsemiş ve gerek yer, gerek zaman kayıtlarına bakılmaksızın bu suçların 3005 sayılı suçüstü kanunu hükümlerine tâbi olması uygun görülmüştür.

Madde 38. — Madde ile bu Kanun kapsamına giren toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkında İl İdaresi Kanunu ile diğer kanunlarda idareye yetki ve görev veren hükümlerin saklı olduğu belirtilmektedir.

Madde 39. — Maddede düzenleme kurulları ile hükümet komiserlerinin kuruluş, görev ve yetkilerinin, sorumluluklarının, başkan seçme ve saptama yöntemlerinin, birbirleriyle ve diğer resmi görevlilerle irtibat ve ilişkilerinin ve kanunun uygulanmasında faydalı ve zorunlu görülecek diğer hususların Adalet, Millî Savunma ve İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmektedir.

Madde 40. — Maddede 10.2.1963 tarih ve 171 sayılı Kanunun ek ve tadilleriyle yürürlükten kaldırıldığı açıklanmaktadır.

Geçici Madde — Geçici madde ile Kanunun 7 ve 28 inci maddelerine göre belirlenecek yer, meydan ve sokakların iki ay içinde tespit ve ilân edileceği hükmü getirilmektedir.

Madde 41. — Madde yürürlük tarihini belirtmektedir.

Madde 42. — Madde Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulunun yürüteceğini açıklamaktadır.

TC

Danışma Meclisi

Millî Savunma, İçişleri ve

Dışişleri Komisyonu

Sayı : 104

Esas No. : 1/654

28 Mart 1983

ADALET KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Esas Komisyon olarak Komisyonumuza havale edilmiş bulunan «Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanun Tasarısı» hakkında Başkanlıkça Komisyonunuz görüşünün alınması uygun görüldüğünden Danışma Meclisi İçtüzüğü'nün 33 üncü ve 36 ncı maddeleri gereğince kanun tasarısı hakkında görüşlerinizin Komisyonumuza bildirilmesini saygılarımla rica ederim.

Eşref AKINCI

Millî Savunma, İçişleri ve

Dışişleri Komisyonu Başkanı

Adalet Komisyonu Raporu

TC

Danışma Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 1/654

Karar No. : 76

13 Mayıs 1983

MİLLÎ SAVUNMA, İÇİŞLERİ VE DIŞİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Esas Komisyon olarak Komisyonunuza havale edilmiş bulunan «Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu Tasarısı» hakkında Komisyonumuzdan görüş bildirilmesini isteyen 28.3.1983 gün ve 104 sayılı yazınız gereğince adı geçen kanun tasarısı Adalet ve İçişleri bakanlıkları temsilcilerinin de katılmasıyla incelenip görüşülmüş, maddelere ilişkin kabul, ilave ve değişiklikler sırasıyla aşağıda açıklanmıştır.

1. Tasarının 1 inci maddesi aynen; 2 nci maddesi «Tüzelkişilerin» ve «Usul ve şartlarını» kelimelerinden sonra birer virgül ilavesiyle kabul edilmiştir.

2. Tasarının 3 üncü maddesinin (b) bendi «Gösteri yürüyüşü; (a) bendindeki amaçları gerçekleştirmek için düzenlenen yürüyüşleri,» şeklinde düzenlenmiştir.

3. Tasarının 4 üncü maddesi aynen benimsenmiştir.

4. Tasarının 5 inci maddesine (e) bendi olarak «e) Okul idaresi ile öğrenci velileri arasında okul idaresi tarafından düzenlenen toplantılar,» şeklinde bir bent ilave edilmiştir.

5. Tasarının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

6. Tasarının 7 nci maddesinin kenar başlığı «Toplantı ve gösteri yürüyüşü yerleri ile izlenecek yollar» şeklinde değiştirilmiş, maddenin ikinci fıkrasındaki «vali» kelimesinden sonra gelen «ve» bağlacı «veya» olarak, «karşılaştırılarak» kelimesi «kararlaştırılarak» şeklinde düzeltilmiştir.

7. Tasarının 8 inci maddesi aynen kabul edilmekle beraber yürürlükteki metnin birinci fıkrasının da aynen muhafaza edilmesi uygun görülmüştür.

8. Tasarının 9 uncu ve 10 uncu maddeleri aynen benimsenmiştir.

9. Tasarının 11 inci maddesinin üçüncü fıkrasının başında yer alan «Bu» kelimesi yerine «Usulüne uygun olarak verilecek» kelimeleri konulmuş ve maddenin son fıkrasına «Sonra bildirim verenlere durum hemen yazılı olarak bildirilir.» cümlesi ilave edilmiştir.

10. Tasarının 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

11. Tasarının 13 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki «yükümlü ve sorumludur» kelimeleri yerine «yükümlüdür» kelimesi konulmuştur.

12. Tasarının 14 üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki «araçlara» kelimesi «araçlarla» şeklinde değiştirilmiştir.

13. Tasarının 15 ve 16 ncı maddeleri aynen benimsenmiştir.

14. Tasarının 17 nci maddesindeki «kuvvetleri» kelimesi «kuvvetlerinin» şeklinde değiştirilmiş, «yararlanabileceği» kelimesinden sonra «diğer» kelimesi eklenmiş, «kanısına varırsa» kelimelerinden sonra «bu» kelimesi metinden çıkarılmış ve «müracaat» kelimesi «istem» olarak yazılmıştır.

15. Tasarının 18 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki «müracaat» kelimesi «istem» şeklinde değiştirilmiştir.

16. Tasarının 19 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

17. Tasarının 20 nci maddesinin birinci fıkrasındaki «başkanlığına» kelimesi «başkanına» olarak düzeltilmiş ve son fıkradaki yeni bildirim mükellefiyeti gereksiz görülerek fıkranın sadece bildirimde belirtilen hususlardaki değişikliklerin bildirilmesi mecburiyeti konularak düzenlenmesi uygun görülmüştür.

18. Tasarının 21 inci maddesi aynen; 22 nci maddesinin üçüncü fıkrasındaki «önlemlere» kelimesi «tedbirlere» şeklinde değiştirilerek benimsenmiştir.

19. Tasarının 23 ve 24 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

20. Tasarının 25 inci maddesinin birinci fıkrası «Aşağıdaki hallerde yapılan toplantı ve gösteri yürüyüşleri:» şeklinde düzenlenmiş, fıkranın (a) bendindeki «saptanan» kelimesi «belirlenen», (e) bendindeki bi-

rinci «ve» bağlacı «veya», «önlemlere» kelimesi «tedbirlere»; (f) bendindeki «çıkarılarak» kelimesi «çıkılarak» şeklinde değiştirilmiş ve maddenin sonuna «yapılması hallerinde kanuna aykırı sayılır.» cümlesi satırbaşı yapılarak yazılmıştır.

21. Tasarının 26 ncı maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarının toplantıya başlanmadan önceki duruma müdahale niteliğinde bulunması sebebiyle müstakil bir madde haline getirilerek 25 inci maddeden sonra 26 ncı madde olarak düzenlenmesi ve diğer maddelerin teselsülünün bu düzenlemeye göre sağlanması, ceza hükümlerindeki bu maddeye atıflarında yeni düzenlemeye göre yapılması yerinde görülmüş, ayrıca maddenin son iki fıkrasının 25 inci maddenin (b) bendinde sayılan silah, alet ve vasıtaların tümünü kapsayacak şekilde düzenlenmesi ve yürürlükte bulunun kanunun 14 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının maddeye sondan bir önceki fıkra olarak eklenmesi uygun mütalaa edilerek, üçüncü fıkradaki «önlemleri» kelimesi «tedbirleri», son fıkradaki «yükümlüdürler» kelimesi «yükümlüdür» şeklinde düzeltilmiştir.

22. Tasarının 27, 28 ve 29 uncu maddeleri aynen benimsenmiştir.

23. Tasarının altıncı bölümünde yer alan ceza hükümleri aşağıda yazılan şekilde yeniden düzenlenmiştir.

«Yasaklara aykırı hareket

Madde 30. — Kanuna aykırı ve kanunsuz toplantı veya gösteri yürüyüşleri düzenleyen veya yönetenlerle bunların hareketlerine katılanlar, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde bir yıldan üç yıla kadar hapis ve onbin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

11 inci madde gereğince verilecek bildirimde düzenleme kurulu üyesi olarak gösterilenlerden 10 uncu maddede belli edilen nitelikleri taşımayanlar toplantı veya yürüyüşün yapılması halinde, üç aydan bir yıla kadar hapis ve beşbin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

12 ve 13 üncü maddelerde yazılı görevleri yerine getirmeyen düzenleme kurulu üyeleri hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis ve onbin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

Güvenlik kuvvetlerine veya Hükümet komiserine veya Hükümet komiseri tarafından toplantı veya yürüyüş safahatının teknik araç ve gereçlerle tespiti için görevlendirilenlere bu görevlerini yaptıkları sırada cebir ve şiddet veya tehdit veya nüfuz ve müessir kuvvet sarf etmek suretiyle mani olanlar hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmibin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

Toplantı veya yürüyüşü engelleyenler

Madde 31. — Toplantı veya yürüyüş yapılmasına engel olan veya devamına imkân vermeyecek tertipler ile toplantı veya yürüyüşü ihlal eden kimse, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve onbin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

Huzur ve sükûnu bozanlar

Madde 32. — Yapılmakta olan toplantı veya yürüyüşte tehdit veya hakaret veya saldırı veya başka bir suretle huzur ve sükûnun bozulmasına sebebiyet verenler, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve onbin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

Kanuna aykırı propaganda vasıtaları ve suç işlemeye teşvik

Madde 33. — Düzenleme kurulu başkanı ve üyelerinin ad ve soyadları ile imzalarını taşımayan 28 inci maddede yazılı propaganda vasıtalarını hazırlayanlar, yazdıranlar, bastıranlar, propaganda maksadıyla kullananlar veya sair surette 28 inci maddedeki yasak ve şartlara uymayanlar, altı aydan iki yıla kadar hapis ve beşbin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

Bu propaganda vasıtalarında halkı suç işlemeye teşvik ve tahrik eder mahiyette yazı veya resim veya işaret bulunursa, veya bu maksatla başka araçlar kullanılmış olursa, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde failleri iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmibin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

Teşvik ve tahrik neticesi olarak suç işlenir veya suçun icrasına teşebbüs edilirse, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde teşvik veya tahrikte bulunanlar üç yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmibin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

Hükümet emrine karşı gelenler

Madde 34. — Kanuna aykırı toplantı veya yürüyüşlere silahsız olarak katılanlar emir ve ihtardan sonra çekilip gitmezler ve Hükümet kuvvetleri tarafından zorla dağıtılırsa, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve onbin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

Güvenlik amirinin 26 ncı maddenin 1 inci fıkrası uyarınca yaptığı dağılma isteğini yerine getirmeyen düzenleme kurulu üyeleri hakkında da yukarıda belirtilen cezalar yarısına indirilerek uygulanır.

Dağıtma sırasında cebir veya şiddet veya tehdit veya saldırı veya mukavemette bulunanlar fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

25 inci maddede yazılı hallerden biri gerçekleşmeden veya 26 ncı madde hükmü yerine getirilmeden, yetki sınırı aşılarak toplantı veya yürüyüşlerin dağıtılması halinde, yukarıdaki fıkralarda yazılı fiilleri işleyenlere verilecek cezalar dörtte bire kadar indirilerek uygulanabileceği gibi, icabına göre büsbütün de kaldırılabilir.

Toplantı ve yürüyüşe silahlı katılanlar

Madde 35. — a) Toplantı veya yürüyüşlere, yirmibeşinci maddenin (b) bendinde sayılan silah ve araçları (Bunlar ruhsatlı taşınsa bile) taşıyarak katılanlar iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

b) (a) bendinde yazılı olanlardan 26 ncı maddedeki emir ve ihtar müteakip çekilip gitmeyenlerin dağıtılmaları için zor kullanıldığı takdirde, bunlar üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

e) Dağıtılma sırasında 25 inci maddenin (b) fıkrasında yazılı silah veya araçlarla mukavemet edenler beş yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Tahrikçiler ve suç ortakları

Madde 36. — 29 uncu maddedeki yasağa aykırı hareket edenler toplantı veya yürüyüş vukubulmamış veya vuku bulmuş olup da ilk emir ve ihtar üzerine dağıtılmış ise, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde bir yıldan dört yıla, toplantı ve yürüyüş zorla dağıtılmış ise üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.»

24. Tasarının 37 nci madesi aynen kabul edilmiş, yedinci bölüm başlığının kaldırılarak bu maddenin son hükümler kısmına alınması uygun görülmüştür.

25. Tasarının 38 inci maddesi aynen benimsenmiştir.

26. Tasarının 39 uncu maddesinin son kısmında yer alan «çıkarılacak» kelimesinden sonra «ve Resmî Gazetede yayımlanacak» kelimeleri eklenmiştir.

27. Tasarının 40 ıncı maddesindeki «171 sayılı» kelimelerinden sonra «Toplantı ve gösteri yürüyüşü hürriyeti hakkında» kelimeleri ilave edilmiş, «tadilleri» kelimesi yerine «değişiklikleri» kelimesi konulmuştur.

28. Tasarının geçici maddesi ile yürürlüğe ilişkin 41 ve yürütmeye ilişkin 42 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Saygıyla arz olunur.

M. Fevzi UYGUNER

Başkan

Serda KURTOĞLU

Kâtip

Necip BİLGE

Söz hakkım saklı.

Üye

Bekir TUNAY

Üye

Halil GELENDOST

Başkanvekili

Yavuz ALTOP

Üye

Bulunamadı.

Halil ERTEM

Üye

Bulunamadı.

Ömer Adnan OREL

Üye

Enis MURATOĞLU

Sözcü

İbrahim BARANGİL

Üye

Abdullah Pulat GÖZÜBÜYÜK

Üye

Şerafettin YARKIN

Söz hakkım saklı.

Üye

TC
Danışma Meclisi
Millî Savunma, İçişleri ve
Dışişleri Komisyonu
Sayı : 103
Esas No. : 1/654

28 Mart 1983

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Esas Komisyon olarak Komisyonumuza havale edilmiş bulunan «Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanun Tasarısı» hakkında Başkanlıkça Komisyonunuz görüşünün alınması uygun görüldüğünden Danışma Meclisi İçtüzüğü'nün 33 üncü ve 36 ncı maddeleri gereğince Kanun Tasarısı hakkında görüşlerinizin Komisyonumuza bildirilmesini saygılarımla rica ederim.

Eşref AKINCI
Millî Savunma, İçişleri ve
Dışişleri Komisyonu Başkanı

TC
Danışma Meclisi
Anayasa Komisyonu
Karar No. : 15
Sıra No. : 39

4 Nisan 1983

MİLLÎ SAVUNMA, İÇİŞLERİ VE DIŞİŞLERİ
KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızın 28.3.1983 günlü ve 1/654 Esas No. lu yazısı ile «Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanun Tasarısı» hakkında Danışma Meclisi Başkanlığınca Anayasa Komisyonunun görüşünün alınması uygun görüldüğünden bahisle İçtüzüğü'nün 33 üncü ve 36 ncı maddeleri gereğince adı geçen tasarı hakkında Komisyonumuzun görüşü sorulmuş, Komisyonumuz 31.3.1983 günü toplanarak tasarıyı, Anayasaya aykırı olup olmadığı yönünden görüşmüş ve incelenen «Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanun Tasarısı»nın 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının konuya ilişkin başta 34 üncü maddesi olmak üzere 13, 14, 33, 52 ve 135 inc. maddelerinde öngörülen esaslar doğrultusunda düzenlendiği, gerek bu maddelere gerekse Anayasanın diğer maddelerine aykırı bir cihetin bulunmadığı sonucuna varmıştır.

Bilgilerinize sunulur,

Orhan ALDIKAÇTI
Başkan

Kemal DAL
Başkanvekili

Şencer AKYOL
Sözcü

Abbas GÖKÇE
Kâtip

Tevfik Fikret ALPASLAN
Üye

Fuat AZGUR
Üye

Bekir Sami DAÇE
Üye

Âkif ERGİNAY
Üye

Azmi ERYILMAZ
Üye
İmzada bulunamadı

İbrahim GÖKTEPE
Üye

Halil İbrahim KARAL
Üye

A. Mümin KAVALLALI
Üye

Feridun Şakir ÖĞÜNÇ
Üye

İsa VARDAL
Üye

Muammer YAZAR
Üye

Millî Savunma, İçişleri ve Dışişleri Komisyonu Raporu

TC

Danışma Meclisi

Millî Savunma, İçişleri ve

Dışişleri Komisyonu

Esas No. : 1/654

Karar No. : 41

30 . 5 . 1983

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanarak, Bakanlar Kurulunda, 11.3.1983 tarihinde Danışma Meclisi Başkanlığına arzı kararlaştırılan «Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu Tasarısı», Başkanlığınızın 23.3.1983 tarihli havalesiyle, görüşleri alınmak üzere, önce Anayasa ve Adalet Komisyonlarında incelenmiştir. Anayasa Komisyonunun 4.4.1983 tarih ve 15 karar sayılı raporu ile Adalet Komisyonunun 13.5.1983 tarih ve 76 karar sayılı raporları ilişiktir.

Komisyonumuz, yukarıda belirtilen komisyon raporlarını da göz önünde tutarak, İçişleri ve Adalet Bakanlıklarının yetkili temsilcilerinin katılımıyla 16.5.1983 tarihinde Kanun Tasarısının müzakeresine başlamış, kanun tasarısının tümü kabul edilerek maddelerinin müzakeresine geçilmiş ve 23.5.1983 tarihinde maddelerin müzakeresi tamamlanmıştır.

Komisyonumuz, kanun tasarısının maddelerini aşağıda belirtildiği şekilde aynen, değiştirerek veya Adalet Komisyonunun değişikliklerini özellikle ceza hükümleri bölümündeki madde değişikliklerini, aynen benimseyerek kabul etmiştir.

Kanun tasarısı, halen yürürlükte bulunan 10.2.1963 tarih ve 171 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Hürriyeti Hakkında Kanun ile bu Kanunda sonradan yapılan ek ve değişiklikleri tümü ile yürürlükten kaldırmaktadır. 171 sayılı Kanunun 20 yıllık uygulanmasında, kötüye kullanmalar nedeniyle, kamu düzeni geniş ölçüde bozulmuştur. Kanundan doğan aksaklıklar ve boşluklar nedeniyle, yapılan toplantılar ve yürüyüşlerde, zaman zaman günlük hayat felce uğramış, idare ve zabıta yıpranmıştır.

7.11.1982 tarihinde halk oylaması ile kabul edilen 2709 sayılı Anayasamız, temel haklar kısmında, kişinin hakları bölümünde, 34 üncü maddesinde; Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü yapma hakkını, yeni bir düzenleme ile hükme bağlamış bulunmaktadır. Hükümetimiz 171 sayılı Kanunun aksaklık ve boşluklarını ortadan kaldırmak ve Anayasamızın 34 üncü maddesinde yer alan hükümlere uygun olarak, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında, uygulanacak şekil, şart ve usulleri belirlemek amacıyla bu Kanun tasarısını hazırlamış bulunmaktadır.

Kanun tasarısı, Anayasamızda tanınmış olan Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü yapma hakkını teyit ve tespit ettikten sonra, kanuna uygun toplantıların yöntem ve şartlarını, kanuna aykırı toplantı veya yürüyüşlerin dağıtılması usul ve yöntemlerini, idare amirlerine tanınan yetkileri, kanuna aykırı Toplantı veya Gösteri Yürüyüşlerini tertip veya düzenleyenlerle, tahrik ve teşvikçilere uygulanacak cezaları ve kovuşturma usullerini, ilgili bölümleri içinde tanzim etmektedir.

Kanun tasarısı, Komisyonumuzca, uygulamalarda meydana çıkan aksaklıkları ve boşlukları giderecek mahiyette görülmüş, Anayasamızın getirdiği yeni hükümlere de uygun olarak hazırlandığı tespit edilmiştir.

Tasarının aynen kabul edilen maddeleri, değiştirilen ve benimsenen maddeleri ile gerekçeleri aşağıda yazılmıştır.

Tasarının 1 inci maddesinde yer alan «şart ve usulleri» tabirinden sonra gelen «belirlenmektedir» kelimesi «belirlenmektedir» şeklinde düzeltilmiştir.

Tasarının 2 nci maddesinde geçen «zamanını, usul ve şartlarını» tabirinden sonra bir «,» konulmuştur.

Tasarının 3 üncü maddesinin «d» bendinde tarifi yapılan «mahallin en büyük güvenlik amiri» tabiri; tasarının sadece 26 ncı maddesinde geçtiği, burada görev verilecek kişiler arasında mahallin en büyük güvenlik amiri sayılmakla birlikte, mülki amirin bu kişiler dışındaki güvenlik amirlerine de aynı görevi verebileceği anlaşılmıştır. Uygulamada mahallin en büyük güvenlik amirinin kim olduğu konusunda bir tereddüt olmadığından herhangi bir karışıklığa meydan vermemek için bu tanımın tasarıda yer almasının gerekli olmadığı sonucuna varılarak maddenin «d» bendi tasarı metninden çıkarılmıştır.

Tasarının 4 üncü ve 6 ncı maddeleri hükümetten gelen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 5 inci maddesinin «a» bendinde yer alan «kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşların», tabiri Anayasanın 34 üncü maddesinin son fıkrasındaki ifadeye uyularak «kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının,» şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Tasarının 7 nci maddesinin madde başlığı, Adalet Komisyonunun yapmış olduğu değişikliğe uyularak «Toplantı ve gösteri yürüyüşü yerleri ile izlenecek yollar» şeklinde kabul edilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında yer alan «Vali» kelimesinden sonra gelen «ve» bağlacı Adalet Komisyonu değişikliğine uyularak «veya» olarak, «karşılaştırılarak» kelimesi «kararlaştırılarak» şeklinde düzeltilmiştir.

Tasarının 8 inci, 9 uncu, 10 uncu, 12 nci ve 13 üncü maddeleri Bakanlar Kurulundan gelen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 11 inci maddesinin son fıkrasının Adalet Komisyonunca ilave edilen «sonra bildirim verenlere durum hemen yazılı olarak bildirilir», cümlesinin eklenmesi komisyonumuzca da benimsenmiştir.

Tasarının 14 üncü maddesinin incelenmesinde il ve ilçelerdeki kurum ve kuruluşların mülki idare Amirliği sınıfına dahil memurlarından söz edildiği görülmüştür. İl ve ilçelerdeki kurum ve kuruluşlarda mülki idare Amirliği sınıfına dahil memurlar çalışmamaktadır. Bu sınıfa dahil memurlar il ve ilçenin başında ve yönetiminde yer almaktadırlar. Bu nedenle maddenin 1 inci fıkrasında yer alan «kurum ve kuruluşlar» tabiri komisyonumuzca tasarı metninden çıkarılmış dolayısıyla madde, idari yapıya uygun hale getirilmiştir. Yine maddenin 1 inci fıkrasında yer alan «memurları» kelimesindeki «ı» eki kaldırılmış, ikinci fıkrada bulunan «araçlara» kelimesi «araçlarla» şeklinde düzeltilmiştir.

Tasarının 15 inci maddesinde düzenlenen «Hükümet komiresine verilecek ücret» hükmünün tasarının «son hükümleri» bölümünde yer alması daha uygun olacağı düşünülmüştür. Bu sebeple, tasarının maddelerindeki sıra numaraları zorunlu olarak değiştirilmiştir.

Tasarının «Düzenleme kurulunun erteleme isteği» başlıklı 16 ncı maddesi, 15 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 17 nci maddesi 16 ncı madde olarak incelenmiş ve Adalet Komisyonunun yapmış olduğu değişikliğe uyularak maddede geçen «güvenlik kuvvetleri» tabiri «güvenlik kuvvetlerinin» şeklinde değiştirilmiş, «yararlanabileceği» kelimesinden sonra «diğer» kelimesi eklenmiş, «kanısına varırsa» tabirinden sonra gelen «bu» kelimesi metinden çıkarılmıştır.

Tasarının 18 inci maddesi 17 nci madde olarak ele alınmış ve maddede yer alan «İçişleri Bakanlığınca» tabiri «İçişleri Bakanlığı» şeklinde değiştirilmiş, «kanısına varılırsa» tabiri «kanısına varırsa» şeklinde düzeltilmiştir.

Tasarının 19 uncu maddesi 18 inci madde olarak incelenmiş ve maddede geçen «Cumhuriyet'in», «Devlet'in» kelimelerindeki kesme imi kaldırılmış, «Devlet'in ülkesi ve milleti ile» tabiri Anayasadaki yazılı biçimine uyularak «Devletin ülkesi ve milletiyle» şeklinde düzeltilmiştir.

Tasarının 20 nci maddesi 19 uncu madde olarak ele alınmış ve madde de yer alan «düzenleme kurulu başkanlığına» tabiri «düzenleme kurulu başkanına» şeklinde değiştirilmiş, bu ibareden sonra gelen «bulunmadığı» kelimesi «bulunamadığı» şeklinde düzeltilmiştir.

Tasarının 21 inci maddesi 20 nci madde olarak incelenmiş ve maddede geçen «Cumhuriyet'in» kelimesindeki kesme imi kaldırılarak «Cumhuriyetin» şeklinde düzeltilmiş, «Devletin ülkesi ve milleti ile» tabiri «Devletin ülkesi ve milletiyle» şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarının 22 nci maddesi, 21 inci madde olarak ele alınmış ve maddenin 1 inci fıkrasında yer alan «üç ve dördüncü bölümlerindeki» tabirinde bulunan kelimelerin baş harfleri büyük harfle yazılarak «Üçüncü ve Dördüncü Bölümlerindeki» şeklinde değiştirilmiştir. Maddenin 3 üncü, 4 üncü ve 5 inci fıkraları; şehirlerarası karayollarında yapılacak yürüyüşlerin günlerce sürmesi halinde, bu yürüyüşleri kontrol altında bulundurma, idareye ve zabıtaya maddi ve manevi külfet yükleyeceği ve ayrıca yürüyüşün yapıldığı karayollarında trafiği de büyük ölçüde aksatarak kamu düzenini bozacağı düşünülerek tasarı metninden çıkarılmıştır.

Tasarının 23 üncü maddesi, 22 nci madde olarak incelenmiş ve maddede geçen «konu ve amaçları dışında;» tabirinin sonunda bulunan «;» işareti metinden çıkarılmıştır.

Tasarının 24 üncü maddesi 23 üncü madde olarak incelenmiş ve maddenin 1 inci fıkrasının sonuna 21 inci madde gerekçesine uyularak «ve şehirlerarası karayollarında, gösteri yürüyüşleri de düzenlenemez.», cümlesi eklenmiştir.

Tasarının 25 inci maddesi 24 üncü madde olarak ele alınmış ve 1 inci fıkranın «f» bendinin sonunda bulunan «çıkarılarak» kelimesi «çıkılarak» şeklinde değiştirilmiş, diğer bentlerde sözü edilen maddelerin numaraları düzeltilmiştir.

Tasarının 26 ncı maddesi 25 inci madde olarak ele alınmış ve maddenin madde başlığındaki «ve» bağlacı «veya» şeklinde düzeltilmiş 1 inci fıkrada yer alan «25 inci maddede» tabiri «24 üncü maddede» şeklinde düzeltilmiş «kanunsuz» kelimesi «kanuna aykırı» şeklinde değiştirilmiş, «toplantı» kelimesinden sonra «veya gösteri yürüyüşü» tabiri metne eklenmiştir.

Maddenin 3 üncü ve 4 üncü fıkraları birleştirilerek yeniden düzenlenmiş ve maddenin en son fıkrası olarak yazılmıştır. Ayrıca maddeye 5 inci fıkra olarak yeni bir fıkra ilave edilmiş ve 4 üncü fıkrada geçen «25 inci madde» tabirindeki madde numarası «24 üncü madde» olarak düzeltilmiştir.

Tasarının 27 nci maddesi 26 ncı madde olarak ve maddede geçen «26 ncı maddede» tabirindeki madde numarası «25 inci maddede» şeklinde düzeltilerek, tasarının 28 inci maddesi 27 ncı madde olarak aynen benimsenmiştir.

Tasarının 29 uncu maddesi 28 inci madde olarak ve maddede yer alan «kâğıtların» kelimesi «kâğıtları», «kanuna aykırı» ibaresi «kanunsuz» şeklinde değiştirilmiştir.

Adalet Komisyonunun kabul ettiği 30 uncu madde metni, 29 uncu madde olarak; 31 inci madde metni, 30 uncu madde olarak; 32 ncı madde metni 31 inci madde olarak; 33 üncü madde metni maddede geçen madde numaraları düzeltilmek suretiyle 32 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Adalet Komisyonunun 34 üncü madde metni Komisyonumuzca 33 üncü madde olarak kabul edilmiş ve maddenin 1 inci fıkrasında yer alan «çekilip gitmezler» tabiri «kendiliğinden dağılmazlar» şeklinde değiştirilmiş ve ikinci fıkrada bulunan «26 ncı madde» tabirindeki madde numarası «25 inci madde» olarak 4 üncü fıkradaki «25 inci maddede» tabirindeki madde numarası «24 üncü maddede», «26 ncı maddede» tabirindeki madde numarası da «25 inci maddede» olarak düzeltilmiştir.

Adalet Komisyonunun 35 inci madde metni Komisyonumuzca 34 üncü madde olarak kabul edilmiş ve maddede geçen madde numaraları düzeltilmiş, (b) bendindeki «çekilip gitmeyenlerin» tabiri «kendiliğinden dağılmayanların» şeklinde değiştirilmiştir.

Adalet Komisyonunun 36 ncı madde metni 35 inci madde olarak kabul edilmiş ve maddedeki «29 uncu maddedeki» tabirindeki madde numarası «28 inci maddedeki» şeklinde düzeltilmiştir.

Tasarının 37 nci maddesi Komisyonumuzca 36 ncı madde olarak kabul edilmiş ve Adalet Komisyonu değişikliğine uyularak «YEDİNCİ BÖLÜM» başlığı kaldırılmış ve bu madde «SON HÜKÜMLER» bölümüne alınmıştır.

Tasarının 38 inci maddesi, 37 ncı madde olarak aynen benimsenmiştir.

Tasarının 15 inci maddesi 38 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 39 uncu maddesinde yer alan «altı ay içinde çıkarılacak» tabirinden sonra «ve Resmî Gazetede yayımlanacak» tabiri ilave edilmiştir.

Tasarının 40 ncı maddesinde geçen «171 sayılı» tabirinden sonra «Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Hürriyeti Hakkında» ibaresi eklenmiştir.

Tasarının Geçici Maddesinde yer alan «28 inci maddelerine» ifadesindeki madde numarası «27 nci maddelerine» şeklinde, «tadilleri» kelimesi «değişiklikleri» olarak düzeltilmiştir,

Tasarının 41 inci ve 42 nci maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir,

Raporumuz Danışma Meclisi Başkanlığına saygı ile sunulur.

Eşref AKINCI
Başkan

Abdullah Asım İĞNECİLER
Başkanvekili

Aydın TUĞ
Sözcü

İsmail Hakkı DEMİREL
Bu raporda Sözcü

Avni MÜFTÜOĞLU
Kâtip

Remzi BANAZ
Üye

Ender CİNER
Üye
Toplantıda bulunamadı

Ali DİKMEN
Üye

Adnan ERSÖZ
Üye

Necdet GEBELOĞLU
Üye

Lâmi SÜNGÜ
Üye

Namık Kemal YOLGA
Üye

Halit ZARBUN
Üye

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu Tasarısı

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı; toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usulleri belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanun; gerçek ve tüzelkişilerin belirtilen istisnalar dışında düzenleyecekleri toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yerini, zamanını, usul ve şartlarını, düzenleme kurulunun görev ve sorumluluklarını, yetkili mercinin yasaklama ve erteleme hallerini, güvenlik kuvvetlerinin görev ve yetkileri ile yasakları ve ceza hükümlerini kapsar.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen deyimlerden;

- a) Toplantı; belirli konular üzerinde halkı aydınlatmak, etkilemek ve bir kamuoyu yaratmak suretiyle o konuyu benimsetmek için gerçek ve tüzelkişiler tarafından bu Kanun çerçevesinde düzenlenen açık ve kapalı yer toplantılarını,
 - b) Gösteri yürüyüşü; belirli konular üzerinde halkı aydınlatmak, etkilemek ve bir kamuoyu yaratmak suretiyle o konuyu benimsetmek için gerçek ve tüzelkişiler tarafından bu Kanun çerçevesinde düzenlenen yürüyüşleri,
 - c) Mahallin en büyük mülki amiri; illerde vali, ilçelerde kaymakamı,
 - d) Mahallin en büyük güvenlik amiri; illerde il jandarma alay komutanı ve il emniyet müdürünü, ilçelerde ilçe jandarma bölük komutanı ve ilçe emniyet amiri veya komiserini,
- ifade eder.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı

MADDE 4. — Herkes, önceden izin almaksızın, bu Kanun hükümlerine göre, silahsız ve saldırısız olarak kanunların suç saymadığı belirli amaçlarla toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlemek hakkına sahiptir.

Yabancıların, 5 inci madde hükmü saklı kalmak üzere, bu Kanun hükümlerine göre toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlemeleri ve Türk vatandaşları tarafından düzenlenecek toplantı veya yürüyüşte topluluğa hitap etmeleri, pankart, döviz, filama ve benzerlerini taşımaları İçişleri Bakanlığının iznine bağlıdır.

İstisnalar

MADDE 5. — Aşağıda belirtilen toplantı ve faaliyetler bu Kanun hükümlerine tabi değildir.

- a) Siyasal partilerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşların, sendikaların, vakıfların, derneklerin, ticarî ortaklıkların ve diğer tüzelkişilerin özel kanunlarına ve kendi tüzüklerine göre yapacakları kapalı yer toplantıları,
- b) Kanunlara uymak, kendi kural ve sınırları içinde kalmak şartıyla gelenek ve göreneklere göre yapılacak toplantı, tören, karşılama ve uğurlamalar,
- c) Spor faaliyetleri ile bilimsel, ticarî ve ekonomik amaçlarla yapılan toplantılar,
- d) Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Bakanların Devlet ve Hükümet işleri hakkındaki toplantı ve konuşmaları ile Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin halkı ile yapacakları sohbet niteliğindeki görüşmeler.

MILLÎ SAVUNMA VE DIŞIŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu Tasarısı

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı; toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usulleri belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanun; gerçek ve tüzelkişilerin belirtilen istisnalar dışında düzenleyecekleri toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yerini, zamanını, usul ve şartlarını, düzenleme kurulunun görev ve sorumluluklarını, yetkili merciin yasaklama ve erteleme hallerini, güvenlik kuvvetlerinin görev ve yetkileri ile yasakları ve ceza hükümlerini kapsar.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen deyimlerden;

- a) Toplantı; belirli konular üzerinde halkı aydınlatmak, etkilemek ve bir kamuoyu yaratmak sureti ile o konuyu benimsetmek için gerçek ve tüzelkişiler tarafından bu Kanun çerçevesinde düzenlenen açık ve kapalı yer toplantılarını,
- b) Gösteri yürüyüşü; belirli konular üzerinde halkı aydınlatmak, etkilemek ve bir kamuoyu yaratmak sureti ile o konuyu benimsetmek için gerçek ve tüzelkişiler tarafından bu Kanun çerçevesinde düzenlenen yürüyüşleri,
- c) Mahallin en büyük mülkî amiri; illerde vali, ilçelerde kaymakamı, ifade eder.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İstisnalar

MADDE 5. — Aşağıda belirtilen toplantı ve faaliyetler bu Kanun hükümlerine tabi değildir.

- a) Siyasî partilerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, vakıfların, derneklerin, ticarî ortaklıkların ve diğer tüzelkişilerin özel kanunlarına ve kendi tüzüklerine göre yapacakları kapalı yer toplantıları,
- b) Kanunlara uymak, kendi kural ve sınırları içinde kalmak şartıyla gelenek ve göreneklere göre yapılacak toplantı, tören, karşılama ve uğurlamalar,
- c) Spor faaliyetleri ile bilimsel, ticarî ve ekonomik amaçlarla yapılan toplantılar,
- d) Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Bakanların Devlet ve Hükümet işleri hakkındaki toplantı ve konuşmaları ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyelerinin halk ile yapacakları sohbet niteliğindeki görüşmeler,

(Hükümetin Teklifi)

Seçimle ilgili toplantılar

MADDE 6. — Seçim zamanlarında yapılacak propaganda toplantıları ile ilgili Kanun hükümleri saklıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Yerleri

Toplantı ve gösteri yürüyüşü yer ve güzergâhı

MADDE 7. — Toplantı ve gösteri yürüyüşü, tüm il veya ilçe sınırları içerisinde aşağıdaki hükümlere uyulmak şartıyla her yerde yapılabilir.

Şehir ve kasabalarda ve gerekli görülen diğer yerlerde hangi meydan ve açık yerlerde veya yollarda toplantı veya yürüyüş yapılabileceği ve bu toplantı ve yürüyüş için toplanma ve dağılma yerleri ile izlenecek yol ve yönler vali ve kaymakamlarca karşılaştırılarak alışımlı araçlarla önceden duyurulur. Bu yerler hakkında sonradan yapılacak değişiklikler duyurudan onbeş gün sonra geçerli olur. Toplantı yerlerinin tespitinde gidiş gelişi, güvenliği bozmayacak ve pazarların kurulmasına engel olmayacak biçimde, toplantıların genel olarak yapıldığı, elektrik tesisatı olan yerler tercih edilir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü zamanı

MADDE 8. — Toplantı ve yürüyüşlere ve bu amaçla toplanmalara güneş doğmadan başlanamaz.

Açık yerlerdeki toplantılar ile yürüyüşler güneşin batışından bir saat önceye, kapalı yerlerdeki toplantılar saat 23,00'e kadar sürebilir.

Umuma açık yer sayılma

MADDE 9. — Toplantının yapıldığı yer, toplantı süresince umuma açık yer sayılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Toplantı Şekil ve Şartları

Düzenleme kurulu

MADDE 10. — Bu Kanuna göre yapılacak toplantılar, seçme yeterliğine sahip en az yedi kişiden oluşan bir düzenleme kurulu tarafından düzenlenir. Bu kurul kendi aralarından birini başkan seçer.

Düzenleme kurulu başkan ve üyelerinin toplantının yapılacağı yerde sürekli ikametgâhlarının bulunması ve bunların belgelendirilmesi zorunludur. Ayrıca bu kişilerin, haklarında soruşturma ve kovuşturma yapılabilmesi izne bağlı kimselerden olmaması veya yasama veya diplomatik dokunulmazlıklarının bulunmaması gereklidir.

Bildirim verilmesi

MADDE 11. — Toplantı yapılabilmesi için, toplantının yapılmasından en az yetmişiki saat önce ve çalışma saatleri içinde, düzenleme kurulunun tamamının imzalayacakları bir bildirim, toplantının yapılacağı yerin bağlı bulunduğu valilik veya kaymakamlığına verilir.

Bu bildirimde;

- a) Toplantının amacı,
- b) Toplantının yapılacağı yer, gün, başlayış ve bitiş saatleri,
- c) Düzenleme kurulunun başkan ile üyelerinin açık kimlikleri, meslekleri, ikametgâhları ve varsa çalışma yerleri,

(Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Seçimle ilgili toplantılar

MADDE 6. — Tasarının 6 ıncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Yerleri

Toplantı ve gösteri yürüyüşü yerleri ile izlenecek yollar

MADDE 7. — Toplantı ve gösteri yürüyüşü, tüm il veya ilçe sınırları içerisinde aşağıdaki hükümlere uyulmak şartıyla her yerde yapılabilir.

Şehir ve kasabalarda ve gerekli görülen diğer yerlerde hangi meydan ve açık yerlerde veya yollarda toplantı veya yürüyüş yapılabileceği ve bu toplantı ve yürüyüş için toplanma ve dağılma yerleri ile izlenecek yol ve yönler vali veya kaymakamlarca kararlaştırılarak alışımlı araçlarla önceden duyurulur. Bu yerler hakkında sonradan yapılacak değişiklikler duyurudan onbeş gün sonra geçerli olur. Toplantı yerlerinin tespitinde gidiş gelişi, güvenliği bozmayacak ve pazarların kurulmasına engel olmayacak biçimde, toplantıların genel olarak yapıldığı, elektrik tesisatı olan yerler tercih edilir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü zamanı

MADDE 8. — Tasarının 8 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Umuma açık yer sayılma

MADDE 9. — Tasarının 9 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Toplantı Şekil ve Şartları

Düzenleme kurulu

MADDE 10. — Tasarının 10 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bildirim verilmesi

MADDE 11. — Toplantı yapılabilmesi için, toplantının yapılmasından en az yetmiş iki saat önce ve çalışma saatleri içinde, düzenleme kurulunun tamamının imzalayacakları bir bildirim, toplantının yapılacağı yerin bağlı bulunduğu valilik veya kaymakamlığa verilir.

Bu bildirimde;

- a) Toplantının amacı,
- b) Toplantının yapılacağı yer, gün, başlayış ve bitiş saatleri,
- c) Düzenleme kurulunun başkan ile üyelerinin açık kimlikleri, meslekleri, ikametgâhları ve varsa çalışma yerleri, belirtilir ve bildirim belgeleri eklenir.

(Hükümetin Teklifi)

Belirtilir ve bildirim belgeleri eklenir.

Bu bildirim karşılığında gün ve saati gösteren alındı belgesi verilmesi zorunludur.

Bu bildirim, valilik veya kaymakamlıkça kabul edilmez veya karşılığında alındı belgesi verilmez ise, bu halde noter vasıtasıyla ihbar yapılır, ihbar saati bildirim verilme saati sayılır.

Aynı yerde, aynı gün toplantı yapmak üzere ayrı ayrı düzenleme kurullarınca bildirim verilmişse ilk verilen bildirim geçerlidir.

Toplantının yapılması

MADDE 12. — Toplantı, 7 nci maddede öngörülen yerlerde yapılır. Düzenleme kurulu kendi üyelerinden en az yedi kişiyi toplantının yapıldığı yerde bulundurmakla yükümlüdür. Bu husus, katılanların kimlikleri belirtilmek suretiyle hükümet komiserince bir tutanakla tespit edilir.

Düzenleme kurulunun görev ve sorumlulukları

MADDE 13. — Düzenleme kurulu, toplantının sükûn ve düzenini, bildirimde yazılı amaç dışına çıkılmamasını sağlamakla yükümlü ve sorumludur. Kurul bunun için gereken önlemleri alır ve gerektiğinde güvenlik kuvvetlerinin yardımını ister. Alınan önlemlere rağmen sükûn ve düzenin sağlanamaması halinde, kurul üyelerinden herbiri toplantının sona erdirilmesini hükümet komiserinden isteyebilir.

Düzenleme kurulunun sorumluluğu, topluluk toplantıyerinden tamamen dağılıncaya kadar sürer.

Hükümet komiseri ve yetkileri

MADDE 14. — Valilik ve kaymakamlıkça; hâkim ve savcılar ve bu sınıftan sayılanlar ile silahlı kuvvetler, adalet, genel ve özel kolluk kuvvetleri mensupları hariç olmak üzere, il veya ilçelerdeki kurum ve kuruluşların mülki idare amirliği hizmetleri sınıfına dahil memurları ile diğer kamu görevlilerinden müdür, amir veya bunların yardımcıları arasından bir veya üç kişi hükümet komiseri olarak görevlendirilir.

Hükümet komiseri, toplantı yerinde uygun göreceği bir yerde bulunur ve toplantıyı teknik ses alma cihazları, fotoğraf ve film makineleri gibi araçlara tespit ettirebilir.

Hükümet komiseri, 13 üncü maddede öngörülen durumlarda düzenleme kurulu üyelerinin isteği veya toplantının sürmesini imkânsız kılacak ve genel sükûn ve düzeni bozacak sözle veya eylemle saldırlı bir biçim alması halinde toplantıyı sona erdirmeye yetkilidir.

Hükümet komiserine verilecek ücret

MADDE 15. — Hükümet komiserlerine verilecek ücretin miktarı İçişleri ve Maliye bakanlıklarınca her yıl ortaklaşa tespit edilir ve bu ücret İçişleri Bakanlığı bütçesine konacak ödenekten karşılanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Toplantının Ertelenmesi veya Yasaklanması

Düzenleme kurulunun erteleme isteği

MADDE 16. — Toplantı, toplantının yapılacağı saatten en az yirmidört saat önce düzenleme kurulunun çoğunluğu tarafından, bildirim verilmiş valilik veya kaymakamlığa yazı ile bildirilmek şartıyla kırksekiz saati geçmemek üzere yalnız bir kez geri bırakılabilir.

Birden fazla toplantıları erteleme

MADDE 17. — Bir il sınırı içinde aynı günde birden çok toplantı yapılmak istenmesi halinde, vali, emrindeki güvenlik kuvvetleri ve gerektiğinde yararlanabileceği güçlerin bu toplantıların güvenlik içinde yapılmasını sağ-

(Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bu bildirim karşılığında gün ve saati gösteren alındı belgesi verilmesi zorunludur.

Bu bildirim, valilik veya kaymakamlıkça kabul edilmez veya karşılığında alındı belgesi verilmez ise, bu haller noter vasıtasıyla ihbar yapılır, ihbar saati bildirimin verilme saati sayılır.

Aynı yerde, aynı gün toplantı yapmak üzere ayrı ayrı düzenleme kurullarınca bildirim verilmişse ilk verilen bildirim geçerlidir. Sonra bildirim verenlere durum hemen yazılı olarak bildirilir.

Toplantının yapılması

MADDE 12. — Tasarının 12 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Düzenleme kurulunun görev ve sorumlulukları

MADDE 13. — Tasarının 13 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hükümet komiseri ve yetkileri

MADDE 14. — Valilik ve kaymakamlıkça; hâkim ve savcılar ve bu sınıftan sayılanlar ile silahlı kuvvetler, adalet, genel ve özel kolluk kuvvetleri mensupları hariç olmak üzere, il veya ilçelerdeki mülki idare amirliği hizmetleri sınıfına dahil memurlar ile diğer kamu görevlilerinden müdür, amir veya bunların yardımcılarını arasından bir veya üç kişi hükümet komiseri olarak görevlendirilir.

Hükümet komiseri, toplantı yerinde uygun göreceği bir yerde bulunur ve toplantıyı teknik ses alma cihazları, fotoğraf ve film makineleri gibi araçlarla tespit ettirebilir.

Hükümet komiseri, 13 üncü maddede öngörülen durumlarda düzenleme kurulu üyelerinin isteği veya toplantının sürmesini imkânsız kılacak ve genel sükûn ve düzeni bozacak sözle veya eylemle saldırgan bir biçim alması halinde toplantıyı sona erdirmeye yetkilidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Toplantının Ertelenmesi veya Yasaklanması

Düzenleme kurulunun erteleme isteği

MADDE 15. — Tasarının 16 inci maddesi komisyonumuzca 15 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Birden fazla toplantıları erteleme

MADDE 16. — Bir il sınırı içinde aynı günde birden çok toplantı yapılmak istenmesi halinde, vali, emrindeki güvenlik kuvvetlerinin ve gerektiğinde yararlanabileceği diğer güçlerin bu toplantıların güvenlik için

(Hükümetin Teklifi)

lamaya yeterli olmadığı kanısına varırsa, bu toplantılardan bir kısmını otuz günü aşmamak üzere bir kez erteleyebilir. Bu ertelemelerde müracaat önceliği göz önünde bulundurulur.

Toplantının İçişleri Bakanlığınca ertelenmesi

MADDE 18. — Aynı günde birden çok ilde toplantı yapmak için bildirim verilmesi üzerine, toplantı güvenliğini sağlamak amacıyla ilgili valilerce İçişleri Bakanlığından takviye istenmesi halinde, İçişleri Bakanlığınca bu isteklerinin karşılanamayacağı kanısına varılırsa, güvenlik önlemleri alınamayan veya takviye gönderilemeyen illerdeki toplantılar otuz günü aşmamak üzere İçişleri Bakanlığınca bir kez ertelenebilir.

Bu ertelemelerde müracaat önceliği göz önünde bulundurulur.

Toplantının yasaklanması veya ertelenmesi

MADDE 19. — Vali veya kaymakam, kamu düzenini ciddi şekilde bozacak olayların çıkması veya millî güvenlik gereklerinin ihlal edilmesi veya Cumhuriyetin ananiteliklerini yok etmek amacını güden fiillerin işlenmesinin kuvvetle muhtemel bulunması halinde veya Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün, genel ahlakın ve genel sağlığın korunması amacı ile belirli bir toplantıyı yasaklayabilir veya iki ayı aşmamak üzere erteleyebilir.

Yasaklama veya erteleme kararının tebliği

MADDE 20. — Vali veya kaymakamlarca, yasaklanan veya ertelenen veya İçişleri Bakanlığı tarafından ertelenen toplantılara ilişkin gerekçeli yasaklama veya erteleme kararı, toplantının başlama saatinden en az yirmidört saat önce bir yazı ile düzenleme kurulu başkanlığına veya bulunmadığı takdirde üyelerden birine tebliğ edilir. Vali veya kaymakamlarca yasaklanan veya ertelenen toplantılar hakkında İçişleri Bakanlığınca bilgi verilir.

Toplantının ertelenen veya sonraki bir günde yapılabilmesi, düzenleme kurulunun 11 inci maddeye göre yeni bildirimde bulunmasına bağlıdır.

İl veya ilçelerde bütün toplantıların yasaklanması

MADDE 21. — Vali, kamu düzenini ciddi şekilde bozacak olayların çıkması veya millî güvenlik gereklerinin ihlal edilmesi veya Cumhuriyetin ana niteliklerini yok etmek amacını güden fiillerin işlenmesinin kuvvetle muhtemel bulunması halinde veya Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün, genel ahlakın ve genel sağlığın korunması amacı ile ilin tamamında veya il'e bağlı ilçelerin birinde veya birkaçında bütün toplantıları üç ayı geçmemek üzere yasaklayabilir.

Yasaklama kararı gerekçeli olarak verilir. Kararın özeti mahallinde mutat vasıtalarla ilan edilir. Ayrıca İçişleri Bakanlığınca bilgi verilir.

Gösteri yürüyüşlerinde uygulanacak hükümler

MADDE 22. — Gösteri yürüyüşlerinde de bu Kanunun üç ve dördüncü bölümlerindeki hükümler uygulanır.

Şehir ve kasaba içindeki genel yollar üzerinde yapılacak yürüyüşlere ait bildirimlerde, 7 nci madde gereğince ilan olunan yol ve yönler uylmak şartıyla, yürüyüşe geçmek için seçilecek toplanma yeri ile izlenecek yol ve dağılma yerinin belirtilmesi zorunludur.

Şehir ve kasaba dışındaki genel yollarda yapılacak yürüyüşlerde ulaşımın aksamaması için valilik ve kaymakamlıklarca alınacak önlemlere uyulur. Yürüyüşe ait bildirimlerde; yürüyüşe geçmek için seçilecek toplanma yeri, izlenecek yol ve dağılma yerinin de gösterilmesi zorunludur.

(Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

de yapılmasını sağlamaya yeterli olmadığı kanısına varırsa, toplantılardan bir kısmını otuz günü aşmamak üzere bir kez erteleyebilir. Bu ertelemelerde müracaat önceliği göz önünde bulundurulur.

Toplantının İçişleri Bakanlığınca ertelenmesi

MADDE 17. — Aynı günde birden çok ilde toplantı yapmak için bildirim verilmesi üzerine, toplantı güvenliğini sağlamak amacıyla ilgili valilerce İçişleri Bakanlığından takviye istenmesi halinde, İçişleri Bakanlığı bu isteklerinin karşılanamayacağı kanısına varırsa, güvenlik önlemleri alınamayan veya takviye gönderilemeyen illerdeki toplantılar otuz günü aşmamak üzere İçişleri Bakanlığınca bir kez ertelenebilir.

Bu ertelemelerde müracaat önceliği göz önünde bulundurulur.

Toplantının yasaklanması veya ertelenmesi

MADDE 18. — Vali veya kaymakam, kamu düzenini ciddi şekilde bozacak olayların çıkması veya millî güvenlik gereklerinin ihlal edilmesi veya Cumhuriyetin ananitetiklerini yok etmek amacını güden fiillerin işlenmesinin kuvvetle muhtemel bulunması halinde veya Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, genel ahlakın ve genel sağlığın korunması amacı ile belirli bir toplantıyı yasaklayabilir veya iki ayı aşmamak üzere erteleyebilir.

Yasaklama veya erteleme kararının tebliği

MADDE 19. — Vali veya kaymakamlarca, yasaklanan veya ertelenen veya İçişleri Bakanlığı tarafından ertelenen toplantılara ilişkin gerekçeli yasaklama veya erteleme kararı toplantının başlama saatinden en az yirmidört saat önce bir yazı ile düzenleme kurulu başkanına veya bulunamadığı takdirde üyelerden birine tebliğ edilir. Vali veya kaymakamlarca yasaklanan veya ertelenen toplantılar hakkında İçişleri Bakanlığına bilgi verilir.

Toplantının ertelenen veya sonraki bir günde yapılabilmesi, düzenleme kurulunun 11 inci maddeye göre yeni bildirimde bulunmasına bağlıdır.

İl veya ilçelerde bütün toplantıların yasaklanması

MADDE 20. — Vali, kamu düzenini ciddi şekilde bozacak olayların çıkması veya millî güvenlik gereklerinin ihlal edilmesi veya Cumhuriyetin ananitetiklerini yok etmek amacını güden fiillerin işlenmesinin kuvvetle muhtemel bulunması halinde veya Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, genel ahlakın ve genel sağlığın korunması amacı ile il'in tamamında veya il'e bağlı ilçelerin birinde veya birkaçında bütün toplantıları üç ayı geçmemek üzere yasaklayabilir.

Yasaklama kararı gerekçeli olarak verilir. Kararın özeti mahallinde mutâat vasıtaları ile ilan edilir. Ayrıca İçişleri Bakanlığına bilgi verilir.

Gösteri yürüyüşlerinde uygulanacak hükümler

MADDE 21. — Gösteri yürüyüşlerinde de bu Kanunun Üçüncü ve Dördüncü Bölümlerindeki hükümler uygulanır.

Şehir ve kasaba içindeki genel yollar üzerinde yapılacak yürüyüşlere ait bildirimlerde, 7 nci madde gereğince ilan olunan yol ve yönler uyuşmak şartıyla, yürüyüşe geçmek için seçilecek toplanma yeri ile izlenecek yol ve dağılma yerinin belirtilmesi zorunludur.

(Hükümetin Teklifi)

Yürüyüş yapılacak yol birden fazla ilden geçiyorsa, bildirim yürüyüş gününden en az on gün önce yürüyüşün başlayacağı il valiliğine verilir. Bildirimi alan valilik, yürüyüş yapılacak yolların geçtiği il valilikleri ile ilişki kurarak, yürüyüş yolunu, yönünü, dağılma yerini, trafik düzenini yürüyüşün başlayacağı saatten en geç yetmişiki saat önce yazı ile düzenleme kuruluna duyurur. Aynı bilgi ilgili valiliklere de kırksekiz saat önce iletilir.

Birden çok ili kapsayan yürüyüşlerde il valiliklerince seçilen hükümet komiseri kendi il sınırları içerisinde görevli ve yetkilidirler.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Yasaklar ve Kanuna Aykırı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri

Amaç dışı toplantı ve gösteri yürüyüşü

MADDE 23. — Dernekler, vakıflar, sendikalar ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları kendi konu ve amaçları dışında; toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyemezler.

Yasak yerler.

MADDE 24. — Genel yollar ile parklarda, mabetlerde, kamu hizmeti görülen bina ve tesislerde ve bunların eklentilerinde ve Türkiye (Büyük Millet Meclisine bir kilometre uzaklıktaki alan içinde toplantı yapılmaz.

Genel meydanlardaki toplantılarda, gar, iskele ve hava meydanlarında yapılacak karşılama ve uğurlamalarda halkın ve ulaşım araçlarının gelip geçmesini sağlamak üzere valilik ve kaymakamlıklarca yapılacak düzenlemelere uyulması zorunludur.

Kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşleri

MADDE 25. — Aşağıdaki hallerde yapılan toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanuna aykırı sayılır.

a) 10 ve 11 inci madde hükümlerine uygun biçimde bildirim verilmeden veya toplantı veya yürüyüş için saptanan gün ve saatten önce veya sonra;

b) Ateşli silahlar veya patlayıcı maddeler veya her türlü kesici, delici, aletler veya taş, sopa, demir ve lastik çubuklar, boğma teli veya zinciri gibi bereleyici ve boğucu araçlar veya yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı eczalar veya diğer her türlü zehirler veya her türlü sis, gaz ve benzeri maddeler ile kanunların suç saydığı nitelik ve anlam taşıyan afiş, pankart, döviz, resim, levha, araç ve gereçler taşınarak veya bu nitelikte sloganlar söylenerek,

c) 8 inci madde hükümleri gözetilmeksizin,

d) 7, 11 ve 22 nci maddeler gereğince belirtilen yerler dışında,

e) 22 nci maddedeki yöntem ve şartlara ve 24 üncü maddedeki yasak ve önlemlere uyulmaksızın,

f) 5 inci madde ile Kanun kapsamı dışında bırakılan konularda kendi amaç, kural ve sınırları dışına çıkılarak,

g) Kanunların suç saydığı amaçlarla,

h) Bildirimde belirtilen amaç dışına çıkılarak,

i) Toplantı ve yürüyüşün 16, 17, 18, 19 ve 21 inci maddelere dayanılarak valilik ve kaymakamlıklarca yasaklanması veya ertelenmesi veya İçişleri Bakanlığınca ertelenmesi halinde tespit edilen erteleme veya yasaklama süresi sona ermeden,

k) 14 üncü maddenin 3 üncü fıkrasına göre hükümet komiserince toplantının sona erdirildiği ilan edildiği halde,

l) 23 üncü madde hükmüne aykırı olarak,

m) 4 üncü maddenin 2 nci fıkrası hükmüne uyulmadan.

(Millî Savunma ve Dışışleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

BEŞİNCİ BÖLÜM

Yasaklar ve Kanuna Aykırı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri

Amaç dışı toplantı ve gösteri yürüyüşü

MADDE 22. — Dernekler, vakıflar, sendikalar ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları kendi konu ve amaçları dışında toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyemezler.

Yasak yerler

MADDE 23. — Genel yollar ile parklarda, mabetlerde, kamu hizmeti görülen bina ve tesislerde ve bunların eklentilerinde ve Türkiye Büyük Millet Meclisine bir kilometre uzaklıktaki alan içinde toplantı yapılmaz ve şehirlerarası karayollarında, gösteri yürüyüşleri de düzenlenemez.

Genel meydanlardaki toplantılarda, gar, iskele ve hava meydanlarında yapılacak karşılama ve uğurlamalarda halkın ulaşım araçlarının gelip geçmesini sağlamak üzere valilik ve kaymakamlıklarca yapılacak düzenlemelere uyulması zorunludur.

Kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşleri

MADDE 24. — Aşağıdaki hallerde yapılan toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanuna aykırı sayılır.

a) 10 ve 11 inci madde hükümlerine uygun biçimde bildirim verilmeden veya toplantı veya yürüyüş için saptanan gün ve saatten önce veya sonra;

b) Ateşli silahlar veya patlayıcı maddeler veya her türlü kesici, delici, aletler veya taş, sopa, demir ve lastik çubuklar, boğma teli veya zinciri gibi bereleyici ve boğucu araçlar veya yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı eczalar veya diğer her türlü zehirler veya her türlü sis, gaz ve benzeri maddeler ile kanunların suç saydığı nitelik ve anlam taşıyan afiş, pankart, döviz, resim, levha, araç ve gereçler taşınarak veya bu nitelikte sloganlar söylenerek,

c) 8 inci madde hükümleri gözetilmeksizin,

d) 7, 11 ve 21 inci maddeler gereğince belirtilen yerler dışında,

e) 21 inci maddedeki yöntem ve şartlara ve 23 üncü maddedeki yasak ve önlemlere uyulmaksızın,

f) 5 inci madde ile Kanun kapsamı dışında bırakılan konularda kendi amaç, kural ve sınırları dışına çıkılarak,

g) Kanunların suç saydığı amaçlarla,

h) Bildirimde belirtilen amaç dışına çıkılarak,

i) Toplantı ve yürüyüşün 15, 16, 17, 18 ve 20 nci maddelere dayanılarak valilik ve kaymakamlıklarca yasaklanması veya ertelenmesi veya İçişleri Bakanlığınca ertelenmesi halinde tespit edilen erteleme veya yasaklama süresi sona ermeden,

k) 14 üncü maddenin 3 üncü fıkrasına göre hükümet komiserince toplantının sona erdirildiği ilân edildiği halde,

l) 22 nci madde hükmüne aykırı olarak,

m) 4 üncü maddenin 2 nci fıkrası hükmüne uyulmadan.

(Hükümetin Teklifi)

Toplantı ve gösteri yürüyüşünün dağıtılması

MADDE 26. — Kanuna uygun olarak başlayan bir toplantı veya gösteri yürüyüşü, daha sonra 25 inci maddede belirtilen kanuna aykırı durumlardan bir veya bir kaçının vuku bulması sebebiyle, kanunsuz toplantı haline dönüşürse :

a) Hükümet komiseri toplantı veya gösteri yürüyüşünün sona erdiğini bizzat veya düzenleme kurulu aracılığı ile topluluğa ilan eder ve durumu en seri vasıta ile mahallin en büyük mülkî amirine bildirir.

b) Mahallin en büyük mülkî amiri, yazılı veya acele hallerde sonradan yazı ile teyit edilmek kaydıyla sözlü emirle, mahallin en büyük güvenlik amirini veya güvenlik amirlerinden birini görevlendirerek olay yerine gönderir.

Bu amir, topluluğa Kanuna uyararak dağılmalarını, dağılmazlarsa zor kullanılacağını, ihtar eder. Topluluk dağılmazsa zor kullanılarak dağıtılır. Bu gelişmeler hükümet komiserince tutanaklarla tespit edilerek en kısa zamanda mahallin en büyük mülkî amirine tevdi edilir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşünün Kanuna aykırı olarak başlaması durumun da olayı öğrenen güvenlik kuvveti mensupları en yakın amirine haber vermekle birlikte mevcut imkânlarla gerekli önlemleri alır.

Olaya müdahale eden güvenlik amiri topluluğa dağılmaları, aksi halde zor kullanılarak dağıtılacakları ihtarında bulunur ve topluluk dağılmazsa zor kullanılarak dağıtılır. Durumdan en seri vasıta ile mahallin en büyük mülkî amirine haber verilir.

(a) ve (b) bentlerindeki durumlarda güvenlik kuvvetlerine, korudukları yerlere ve kişilere karşı eylemli saldırı veya direnme hali mevcutsa, başkaca ihtara gerek olmaksızın zor kullanılır.

Toplantı ve gösteri yürüyüşüne 25 inci madde (b) bendinde yazılı silah, araç veya sloganlarla katılanların bulunması halinde, bunlar güvenlik kuvvetlerince uzaklaştırılarak toplantı ve gösteri yürüyüşüne devam edilir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşüne silah, araç veya sloganlarla katılanların tanınması ve uzaklaştırılmasında düzenleme kurulu güvenlik kuvvetlerine yardım etmekle yükümlüdürler.

Suç işleyenlerin yakalanması

MADDE 27. — Topluluk içinde suç işleyenleri yakalamak için 26 inci maddede belirtilen emir ve ihtarların yapılmasına gerek yoktur.

Çağrı ve propaganda araçları

MADDE 28. — Toplantı veya yürüyüşlere ilişkin çağrı veya propaganda amacıyla kullanılan basılı veya çoğaltılmış veya el ile yazılmış davetiye, levha ve ilanlarda düzenleme kurulu üyelerinin ad ve soyadları ile imzalarının bulunması ve bunlardan azalması gerekenlerin ancak kanunun 7 inci maddesinde belirtilen yöntemle uyulmak şartıyla valilik veya kaymakamlıklarca önceden tespit edilmiş yerlere asılması zorunludur.

Bu propaganda ve çağrı alet ve araçlarında halkı suç işlemeye özendiren veya kışkırtan yazı veya resim bulunması yasaktır.

Toplantı veya gösteri yürüyüşünün başlama saatinden yirmidört saat önce, güneşin doğuşundan batışına kadarki zaman içinde olmak şartıyla, ses yükselten veya ileten herhangi bir alet veya araç ile çağrı yapılabilir. Bu süre dışında çağrı için sözü geçen alet veya araçlar kullanılamaz.

Kapalı yer toplantılarında ses yükseltici alet veya araçlarla dışarıya yayın yapılamaz.

(Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Toplantı veya gösteri yürüyüşünün dağıtılması

MADDE 25. — Kanuna uygun olarak başlayan bir toplantı veya gösteri yürüyüşü, daha sonra 24 üncü maddede belirtilen kanuna aykırı durumlardan bir veya bir kaçının vuku bulması sebebiyle, kanuna aykırı toplantı veya gösteri yürüyüşü haline dönüşürse :

a) Hükümet komiseri toplantı veya gösteri yürüyüşünün sona erdiğini bizzat veya düzenleme kurulu aracılığı ile topluluğa ilan eder ve durumu en seri vasıta ile mahallin en büyük mülkî amirine bildirir.

b) Mahallin en büyük mülkî amiri, yazılı veya acele hallerde sonradan yazı ile teyit edilmek kaydıyla sözlü emirle, mahallin en büyük güvenlik amirini veya güvenlik amirlerinden birini görevlendirerek olay yerine gönderir.

Bu amir, topluluğa Kanuna uyularak dağılmalarını, dağılmazlarsa zor kullanılacağını, ihtar eder. Topluluk dağılmazsa zor kullanılarak dağıtılır. Bu gelişmeler hükümet komiserince tutanaklarla tespit edilerek en kısa zamanda mahallin en büyük mülkî amirine tevdi edilir.

(a) ve (b) bentlerindeki durumlarda güvenlik kuvvetlerine, korudukları yerlere ve kişilere karşı eylemli saldırı veya direnme hali mevcutsa, başkaca ihtara gerek olmaksızın zor kullanılır.

Toplantı ve gösteri yürüyüşüne 24 üncü madde (b) bendinde yazılı silah, araç veya sloganlarla katılanların bulunması halinde, bunlar güvenlik kuvvetlerince uzaklaştırılarak toplantı ve gösteri yürüyüşüne devam edilir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü, 24 üncü maddenin (b) bendinde yazılı silah, araç veya sloganlarla katılanların sayıları ve davranışları toplantı veya gösteri yürüyüşünü kanuna aykırı addedilerek dağıtılmasını gerektirecek derecede ise (a) ve (b) bentleri hükmü uyarınca dağıtılır.

Toplantı ve gösteri yürüyüşüne silah, araç veya sloganlarla katılanların tanınması ve uzaklaştırılmasında düzenleme kurulu güvenlik kuvvetlerine yardım etmekle yükümlüdürler.

Toplantı veya gösteri yürüyüşlerinin kanunsuz olarak başlaması hallerinde; güvenlik kuvvetleri mensupları, olayı en seri şekilde mahallin en büyük mülkiye amirine haber vermekle beraber, mevcut imkânlarla gerekli tedbirleri alır ve olaya müdahale eden güvenlik kuvvetleri amiri, topluluğa dağılmaları, aksi halde zor kullanılarak dağıtılacakları ihtarında bulunur ve topluluk dağılmazsa zor kullanılarak dağıtılır.

Suç işleyenlerin yakalanması

MADDE 26. — Topluluk içinde suç işleyenleri yakalamak için 25 inci maddede belirtilen emir ve ihtarların yapılmasına gerek yoktur.

Çağrı ve propaganda araçları

MADDE 27. — Tasarının 28 inci maddesi komisyonumuzca 27 nci madde olarak Hükümetten gelen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklifi)

Kışkırtma yasağı

MADDE 29. — Halka karşı, doğrudan doğruya veya ses yükselten veya ileten herhangi bir alet veya araç ile söz söyleyerek veya seslenerek yahut basılmış veya çoğaltılmış veya elle yazılmış veya çizilmiş kâğıtların duvarlara veya diğer yerlere yapıştırarak veya dağıtarak veya benzeri araç ve yollarla halkı kanuna aykırı toplantı veya yürüyüşe özendirmek veya kışkırtmak yasaktır.

Bu hareketler güvenlik kuvvetlerince derhal men edilir.

ALTINCI BÖLÜM

Ceza Hükümleri

Yasaklara aykırı hareket

MADDE 30. — Kanuna aykırı veya kanunsuz toplantı veya gösteri yürüyüşleri düzenleyen veya yönetenlerle bunların hareketlerine bilerek katılanlar, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde bir yıl altı aydan üç yıla kadar hapis ve onbin liradan yirmibeş bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

11 inci madde gereğince verilecek bildirimde düzenleme kurulu üyesi olarak gösterilenlerden 10 uncu maddede belli edilen nitelikleri taşımayanlar toplantı veya yürüyüşün yapılması halinde, bir aydan dokuz aya kadar hapis ve beş bin liradan on bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

12 ve 13 üncü maddelerde yazılı görevleri yerine getirmeyen düzenleme kurulu üyeleri hakkında dokuz aydan bir yıl altı aya kadar hapis ve on bin liradan otuz bin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Güvenlik Kuvvetlerine veya hükümet komiserine veya hükümet komiseri tarafından toplantı veya yürüyüş safahatının teknik araç ve gereçlerle tespiti için görevlendirilenlere bu görevlerini yaptıkları sırada cebir ve şiddet veya tehdit veya nüfuz ve müessir kuvvet sarfetmek suretiyle mani olanlar hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde bir yıl altı aydan beş yıla kadar hapis ve on bin liradan otuz bin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Toplantı veya yürüyüşü engelleyenler

MADDE 31. — Toplantı veya yürüyüş yapılmasına engel olan veya devamına imkân vermeyecek tertipler ile toplantı veya yürüyüşü ihlâl eden kimse, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, dokuz aydan bir yıl altı aya kadar hapis ve beş bin liradan on bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Huzur ve sükûnu bozanlar

MADDE 32. — Yapılmakta olan toplantı veya yürüyüşte huzur ve sükûnu bozmak maksadıyla tehdit veya hakaret veya saldırı veya mukavemette bulunanlar veya başka bir suretle huzur veya sükûnun bozulmasına sebebiyet verenler, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, bir yıl altı aydan üç yıla kadar hapis ve beş bin liradan yirmi bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Kanuna aykırı propaganda vasıtaları ve suç işlemeye teşvik

MADDE 33. — Düzenleme kurulu başkanı ve üyelerinin ad ve soyadları ile imzalarını taşımayan 28 inci maddede yazılı propaganda vasıtalarını hazırlayanlar, yazdıranlar, bastıranlar, propaganda maksadıyla kullananlar veya sair surette 28 inci maddedeki yasak ve şartlara uymayanlar, bir aydan üç aya kadar hapis ve iki binbeş yüz liradan on bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Bu propaganda vasıtalarında halkı suç işlemeye teşvik ve tahrik eder mahiyette yazı veya resim bulunursa, veya bu maksatla başka araçlar kullanılmış olursa, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil

(Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kışkırtma yasağı

MADDE 28. — Halka karşı, doğrudan doğruya veya ses yükselten veya ileten herhangi bir alet veya araç ile söz söyleyerek veya seslenerek yahut basılmış veya çoğaltılmış veya elle yazılmış veya çizilmiş kâğıtları duvarlara veya diğer yerlere yapıştırarak veya dağıtarak veya benzeri araç ve yollarla halkı kanunsuz toplantı veya yürüyüşe özendirmek veya kışkırtmak yasaktır.

Bu hareketler güvenlik kuvvetlerince derhal men edilir.

ALTINCI BÖLÜM

Ceza Hükümleri

Yasalara aykırı hareket

MADDE 29. — Kanuna aykırı ve kanunsuz toplantı veya gösteri yürüyüşleri düzenleyen veya yönetenlerle bunların hareketlerine katılanlar, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde bir yıldan üç yıla kadar hapis ve onbin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

11 inci madde gereğince verilecek bildirimde düzenleme kurulu üyesi olarak gösterilenlerden 10 uncu maddede belli edilen nitelikleri taşımayanlar toplantı veya yürüyüşün yapılması halinde, üç aydan bir yıla kadar hapis ve beşbin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

12 ve 13 üncü maddelerde yazılı görevleri yerine getirmeyen düzenleme kurulu üyeleri hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis ve onbin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

Güvenlik kuvvetlerine veya hükümet komiserine veya hükümet komiseri tarafından toplantı veya yürüyüş safahatının teknik araç ve gereçlerle tespiti için görevlendirilenlere bu görevlerini yaptıkları sırada cebir ve şiddet veya tehdit veya nüfus ve müessir kuvvet sarfetmek suretiyle mani olanlar hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmibin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

Toplantı veya yürüyüşü engelleyenler

MADDE 30. — Toplantı veya yürüyüş yapılmasına engel olan veya devamına imkân vermeyecek tedbirler ile toplantı veya yürüyüşü ihlal eden kimse, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve onbin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

Huzur ve sükûnu bozanlar

MADDE 31. — Yapılmakta olan toplantı veya yürüyüşte tehdit veya hakaret veya saldırı veya başka bir suretle huzur ve sükûnun bozulmasına sebebiyet verenler, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve onbin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

Kanuna aykırı propaganda vasıtaları ve suç işlemeye teşvik

MADDE 32. — Düzenleme kurulu başkanı ve üyelerinin ad ve soyadları ile imzalarını taşımayan 27 nci maddede yazılı propaganda vasıtalarını hazırlayanlar, yazdıranlar, bastıranlar, propaganda maksadıyla kullananlar veya sair surette 27 nci maddedeki yasak ve şartlara uymayanlar, altı aydan iki yıla kadar hapis ve beşbin lirdan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

Bu propaganda vasıtalarında halkı suç işlemeye teşvik ve tahrik eder mahiyette yazı veya resim veya işaret bulunursa, veya bu maksatla başka araçlar kullanılmış olursa, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir

(Hükümetin Teklifi)

etmediği takdirde, failleri bir yıl altı aydan üç yıla kadar hapis on bin liradan yirmi beş bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Teşvik ve tahrik neticesi olarak yapılması istenilen suç işlenir veya suçun icrasına teşebbüs edilirse, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde teşvik veya tahrikte bulunanlar üç yıldan beş yıla kadar hapis onbin liradan kırkbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Hükümet emrine karşı gelenler

MADDE 34. — Kanuna aykırı toplantı veya yürüyüşlere silahsız olarak katılanlar emir ve ihtardan sonra çekilip gitmezler ve hükümet kuvvetleri tarafından zorla dağıtılsa, bir yıl altı aydan üç yıla kadar hapis ve beşbin liradan yirmibin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Güvenlik amirinin 26 ncı maddenin 1 inci fıkrası uyarınca yaptığı dağılma isteğini yerine getirmeyen düzenleme kurulu üyeleri hakkında da yukarıda belirtilen cezalar yarısına indirilerek uygulanır.

Dağıtma sırasında cebir veya şiddet veya tehdit veya saldırı veya mukavemette bulunanlar fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

25 inci maddede yazılı hallerden biri gerçekleşmeden veya 26 ncı madde hükmü yerine getirilmeden, yetki sınırı aşılarak, toplantı veya yürüyüşlerin dağıtılması halinde, yukarıdaki fıkralarda yazılı fiilleri işleyenlere verilecek cezalar dörtte bire kadar indirilerek uygulanacağı gibi, icabına göre büsbütün de kaldırılabilir.

Toplantı ve yürüyüşe silahlı katılanlar

MADDE 35. — a) Toplantı veya yürüyüşlere, yirmibeşinci maddenin (b) bendinde sayılan silah veya araçları (Bunlar ruhsatlı taşınsa bile) taşıyarak katılanlar bir yıl altı aydan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

b) (a) bendinde yazılı olanlardan 26 ncı maddedeki emir ve ihtar müteakip çekilip gitmeyenlerin dağıtılmaları için zor kullanıldığı takdirde, bunlar üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

c) Dağıtılma sırasında 25 inci maddenin (b) fıkrasında yazılı silah veya araçlarla mukavemet edenler beş yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Tahrikçiler ve suç ortakları

MADDE 36. — 29 uncu maddedeki yasağa aykırı hareket edenler toplantı veya yürüyüş vuku bulmamış veya bulmuşda ilk emir ve ihtar üzerine dağılmış ise, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde bir yıl altı aydan dört yıla, toplantı ve yürüyüş zorla dağıtılmış ise, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Usul Hükümleri

Suç üstü hükümlerinin uygulanması

MADDE 37. — Bu Kanunda belirtilen suçları işleyenler hakkında yapılacak soruşturma ve kovuşturmalar yer ve zaman kayıtlarına bakılmaksızın, 3005 sayılı Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Kanununa göre yapılır.

(Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

suç teşkil etmediği takdirde failleri iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmibin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

Teşvik ve tahrik neticesi olarak suç işlenir veya suçun icrasına teşebbüs edilirse, fiil daha ғır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde teşvik veya tahrikde bulunanlar üç yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmibin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

Hükümet emrine karşı gelenler

MADDE 33. — Kanuna aykırı toplantı veya yürüyüşlere silahsız olarak katılanlar emir ve ihtardan sonra kendiliğinden dağılmazlar ve hükümet kuvvetleri tarafından zorla dağıtılsa, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve onbin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

Güvenlik amirinin 25 inci maddenin 1 inci fıkrası uyarınca yaptığı dağıtma isteğini yerine getirmeyen düzenleme kurulu üyeleri hakkında da yukarıda belirtilen cezalar yarısına indirilerek uygulanır.,

Dağıtma sırasında cebir veya şiddet veya tahdit veya saldırı veya mukavemette bulunanlar fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

24 üncü maddede yazılı hallerden biri gerçekleşmeden veya 25 inci madde hükmü yerine getirilmeden, yetki sınırı aşılarak, toplantı veya yürüyüşlerin dağıtılması halinde, yukarıdaki fıkralarda yazılı fiilleri işleyenlere verilecek cezalar dörtte bire kadar indirilerek uygulanabileceği gibi, icabına göre büsbütün de kaldırılabilir.

Toplantı ve yürüyüşe silahlı katılanlar

MADDE 34. — a) Toplantı veya yürüyüşlere, 24 üncü maddenin (b) bendinde sayılan silah veya araçları (Bunlar ruhsatlı taşınsa bile) taşıyarak katılanlar iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

b) (a) bendinde yazılı olanlardan 25 inci maddedeki emir ve ihtar müteakip kendiliğinden dağılmayanların, dağıtılmaları için zor kullanıldığı takdirde, bunlar üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

c) Dağıtma sırasında 24 üncü maddenin (b) fıkrasında yazılı silah veya araçlarla mukavemet edenler beş yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Tahrikçiler ve suç ortakları

MADDE 35. — 28 inci maddedeki yasağa aykırı hareket edenler toplantı veya yürüyüş vukubulmamış veya vukubulmuş olup da ilk emir ve ihtar üzerine dağıtılmış ise, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde bir yıldan dört yıla, toplantı ve yürüyüş zorla dağıtılmış ise üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Suçüstü hükümlerinin uygulanması

MADDE 36. — Tasarının 37 nci maddesi Komisyo numuzca 36 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklifi)

SEKİZİNCİ BÖLÜM
Son Hükümler

Saklı hükümler

MADDE 38. — İl İdaresi Kanunu ile diğer kanunlardaki bu kanun kapsamına giren konularla ilgili yetkiler saklıdır.

Yönetmelik düzenlenmesi

MADDE 39. — Düzenleme kurulunun, hükümet komiserinin, güvenlik kuvvetlerinin ve görevli askerî birliklerin görev, yetki ve sorumluluklarının uygulanış biçimi ile bu Kanunun uygulanmasında gözönünde bulundurulacak diğer hususlar Adalet, Millî Savunma ve İçişleri Bakanlıklarınca bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Kaldırılan hükümler

MADDE 40. — 10.2.1963 tarih ve 171 sayılı Kanunla ek ve tadilleri yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE — Kanunun 7 ve 28 inci maddelerine göre yapılacak tespit ve ilan bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde yapılır.

(Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Saklı hükümler

MADDE 37. — Tasarının 38 inci maddesi Komisyonumuzca 37 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hükümet komiserine verilecek ücret

MADDE 38. — Tasarının 15 inci maddesi Komisyonumuzca 38 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Yönetmelik düzenlenmesi

MADDE 39. — Düzenleme kurulunun, hükümet komiserinin, güvenlik kuvvetlerinin ve görevli askerî birliklerin görev, yetki ve sorumluluklarının uygulanış biçimi ile bu Kanunun uygulanmasında göz önünde bulundurulacak diğer hususlar Adalet, Millî Savunma ve İçişleri Bakanlıklarınca bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde çıkarılacak ve Resmî Gazetede yayımlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Kaldırılan hükümler

MADDE 40. — 10.2.1963 tarih ve 171 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Hürriyeti Hakkında Kanunla ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE — Kanunun 7 ve 27 nci maddelerine göre yapılacak tespit ve ilan bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde yapılır.

(Hükümetin Teklifi)

Yürürlük

MADDE 41. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 42. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

11.3.1983

Başbakan

B. Ulusu

Devlet Bakanı

Başbakan Yardımcısı

Z. Baykara

Devlet Bakanı

Prof. Dr. İ. Öztrak

Devlet Bakanı

M. Özgüneş

Devlet Bakanı

Prof. Dr. M. N. Özdaş

Devlet Bakanı

S. R. Pasin

Adalet Bakanı

R. Bayazıt

Millî Savunma Bakanı

Ü. H. Bayülken

İçişleri Bakanı

S. Çetiner

Dışişleri Bakanı

İ. Türkmen

Maliye Bakanı

A. B. Kafaoğlu

Millî Eğitim Bakanı

H. Sağlam

Bayındırlık Bakanı

Dr. T. Önalp

Ticaret Bakanı

K. Cantürk

Sağlık ve Sos. Yrd. Bakanı

Prof. Dr. K. Kılıçturgay

Gümrük ve Tekel Bakanı

Prof. Dr. A. Bozer

Ulaştırma Bakanı

Prof. Dr. M. Aysan

Tarım ve Orman Bakanı

Prof. Dr. S. Özbek

Çalışma Bakanı

Prof. Dr. T. Esener

Sanayi ve Tek. Bakanı

M. Turgut

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

F. İlkel

Kültür ve Turizm Bakanı

İ. Evliyaoğlu

İmar ve İskân Bakanı

Prof. Dr. A. Samsunlu

Köy İş. ve Koop. Bakanı

M. R. Güney

Gençlik ve Spor Bakanı

V. Özgül

Sosyal Güvenlik Bakanı

S. Şide

(Millî Savunma ve Dışışleri Komisyonunun Kabul Ettiğı Metin)

Yürürlük

MADDE 41. — Tasarının 41 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 42. — Tasarının 42 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

